

Delaftale 2 om Arktis og Nordatlanten under forsvarsforliget 2024-2033

Der er mellem regeringen (Socialdemokratiet, Venstre og Moderaterne) og Danmarksdemokraterne, Socialistisk Folkeparti, Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti, Dansk Folkeparti og Radikale Venstre indgået en delaftale 2 om Arktis og Nordatlanten under forsvarsforliget 2024-2033. Aftalen er udformet i tæt samarbejde med Færøernes Landsstyre og Grønlands Naalakkersuisut med udgangspunkt i pejlemærkerne, der fremgår i Fælles grundlag for forhold vedr. Arktis og Nordatlanten i forsvarsforliget, som indgik i *Aftale om dansk forsvar og sikkerhed 2024-2033*. Med *Delaftale 2 om Arktis og Nordatlanten* tages endnu et skridt i styrkelsen af forsvar og sikkerhed i Arktis og Nordatlanten.

Forsvarets Efterretningstjeneste (FE) vurderer, at Rusland, Kina og USA i disse år bruger flere ressourcer på at forberede sig på at kunne udkæmpe en krig mod hinanden, end det har været tilfældet siden den kolde krig. Rusland ser sig selv i konflikt med Vesten og forbereder sig på en krig mod NATO. Det betyder ikke, at der er truffet beslutning om at starte en krig, men Rusland opruster og opbygger kapaciteten til at kunne tage den beslutning. FE vurderer, at når krigen i Ukraine stopper eller fryser fast, vil Rusland i løbet af ca. to år, i et scenarie, hvor NATO ikke opruster i samme tempo som Rusland, og hvor Rusland vurderer, at USA ikke kan eller vil involvere sig, være klar til en regional krig mod flere lande i Østersøregionen. Under de samme forudsætninger kan Rusland i løbet af ca. fem år være klar til en storskalakrig på det europæiske kontinent. FE vurderer videre, at den økonomiske og materielle støtte fra Kina til Rusland, og støtten fra Nordkorea og Iran med henholdsvis tropper og våbensystemer bidrager til at frigøre ressourcer til Ruslands oprustning over for NATO.

De sikkerhedspolitiske spændinger mellem Rusland, Kina og USA har også spredt sig til Arktis. FE vurderer, at Rusland prioriterer regionen højt og ønsker at demonstrere styrke gennem en aggressiv og truende adfærd, som vil medføre større risiko for eskalation end før set i Arktis. Rusland er den største militære magt i regionen, og den position ønsker Rusland at fastholde. Rusland ønsker derfor at opprioritere sine konventionelle styrker, opstille nye enheder og udbygge militær infrastruktur i Arktis. Rusland har gode forudsætninger for at være til stede og operere i Arktis med både civil infrastruktur og militære installationer. Selv om Ruslands fremskudte militære baser i regionen er beregnet til forsvar, kan de også anvendes til angreb. Blandt andet vil kampfly, der letter fra baserne, med kort varsel kunne angribe Pituffik-basen i Grønland og vestlige skibe i store dele af det Arktiske Ocean. Rusland vil modvilligt give Kina øget adgang til Arktis, der vil bruge adgangen til at styrke sin rolle i Arktis og til at fremme sine planer om at blive i stand til at operere militært i regionen.

Kina har også strategiske interesser i Arktis og ønsker at kunne operere med ubåde i Det Arktiske Ocean. Kina er derfor i gang med at forberede evnen til at være til stede militært i Arktis. En del af Kinas forskningsaktiviteter i Arktis har til formål at underbygge denne evne. Det samme gælder Kinas bestræbelser på at øge sin overvågning ved hjælp af satellitter, der passerer over Nordpolen.

Det er nødvendigt, at Kongeriget reagerer på den skærpede sikkerhedspolitiske situation og styrker forsvaret og sikkerheden i Arktis og Nordatlanten yderligere. Det gælder særligt øget evne til suverænitets-hævdelse, overvågning samt evnen til at understøtte NATO's og allieredes opgaveløsning i regionen. Det er fortsat Danmarks, Færøernes og Grønlands målsætning at opretholde fred og stabilitet i den arktiske region i samarbejde med allierede. Senest med *Delaftale 1 om Arktis og Nordatlanten* blev der taget vigtige skridt med bl.a. anskaffelse af tre nye arktiske skibe, ligesom situations- og efterretningsbilledet blev styrket med etableringen af en satellitkapacitet og flere langtrækkende droner. Den brede samfundssikkerhed i Arktis og Nordatlanten stod endvidere i centrum for en række initiativer, der er med til at ruste civilsamfundet på Færøerne og i Grønland mod bl.a. cyber- og miljøhændelser, naturkatastrofer mv. samt styrke samarbejdet på beredskabsområdet med lokale myndigheder. Der blev samtidig igangsat flere analyser, der skulle kvalificere grundlaget for en styrket tilstedeværelse og sikkerhed i Arktis og Nordatlanten. I regi af Accelerationsfonden er der bl.a. truffet beslutning om at tilvejebringe en lufttankningskapacitet, der bl.a. vil forbedre Forsvarets F-35-kampfly og allierede flys evne til at operere i bl.a. Arktis og Nordatlanten. Der er endvidere i regi af Accelerationsfonden truffet beslutning om at opstille et NATO-specialoperationshovedkvarter i Danmark, der vil give Danmark en ledende rolle på NATO's specialoperationsområde, herunder i Arktis og Nordatlanten.

Med denne *Delaftale 2 om Arktis og Nordatlanten* tages de næste vigtige skridt i styrkelse af forsvaret og sikkerheden i Arktis og Nordatlanten med substantielle investeringer i initiativer og kapaciteter. Den samlede, markante investering er bl.a. lavet med øje for at understøtte allieredes og NATO's opgaveløsning i Arktis og Nordatlanten og skal ses i lyset af Kongerigets ambition om at opretholde fred, sikkerhed og stabilitet i regionen med lavspænding som det endelige mål.

Aftaleparterne og Naalakkersuisut lægger vægt på at følge principperne fra *Delaftale 1 om Arktis og Nordatlanten* om, at denne aftale implementeres i fuld anerkendelse af de sproglige, kulturelle og lokale forhold, der gør sig gældende i Grønland. Aftaleparterne og Naalakkersuisut lægger vægt på, at Forsvaret skal bidrage til sikkerheden i Danmark, på Færøerne og i Grønland i tæt samarbejde med relevante myndigheder og med respekt for den eksisterende kompetencefordeling og blik for de forskellige sikkerhedspolitiske vilkår, der er i Kongeriget. Tiltagene i aftalen skal så vidt muligt også komme de civile samfund på Færøerne og i Grønland til gavn. I implementeringen lægges der vægt på, at investeringer, hvor muligt, kan understøtte lokale arbejdspladser og lokale virksomheder i Færøerne og i Grønland.

Aftaleparterne og Naalakkersuisut er på baggrund af ovenstående pejlemærker enige om en væsentlig delaftale, der styrker situationsbilledet, tilstedeværelsen, evnen til at understøtte NATO's og allierede opgaveløsning samt afskrækkelse og forsvar i Arktis og Nordatlanten.

Aftalens indhold er opdelt efter tre temaer:

- Initiativer til opgaveløsning til lands: Øget tilstedeværelse og lokal forankring
- Initiativer til maritim opgaveløsning: Styrket overvågning og forudsætninger for opgaveløsningen
- Initiativer til opgaveløsning i luften: Forbedret situationsbillede og støtte til myndigheder

1. Aftalens indhold

Initiativer til lands

For at styrke forsvaret og sikkerheden i Arktis og Nordatlanten skal forudsætningerne for Forsvarets tilstedeværelse være på plads. Aftaleparterne og Naalakkersuisut er enige om, at Forsvarets tilstedeværelse i Arktis og Nordatlanten skal styrkes. Det skal ske i samarbejde med relevante myndigheder og med respekt for den eksisterende kompetencefordeling i Kongeriget.

Øget tilstedeværelse og øvelsesaktivitet i Arktis og Nordatlanten

Arktis og Nordatlanten har en stadigt stigende strategisk betydning. Det har indvirkning på Forsvarets opgaveløsning i regionen og medfører et behov for øget tilstedeværelse og reaktionsevne. Fra sommeren 2025 har Forsvaret øget sin tilstedeværelse i og omkring Grønland, herunder ved midlertidig indsættelse af EH-101 helikoptere, infanteri- og specialenheder, en fregat samt deployering af F-16 kampfly til Kangerlussuaq mv. I efteråret 2025 har Forsvaret og allierede styrker endvidere gennemført øvelsen *Arctic Light 2025* i og omkring Grønland, hvor lokale virksomheder i Grønland også har bidraget. Forsvarsministeriet vil kontinuerligt drøfte de operative forhold og samarbejde med allierede med Naalakkersuisut samt evaluere effekten af øvelserne mv., der finder sted i og omkring Grønland. Aftaleparterne noterer sig Naalakkersuisuts ønske om at inddrage relevante Inatsisartut-udvalg i disse forhold.

Med *Delaftale 1 om Arktis og Nordatlanten* blev aftaleparterne og Naalakkersuisut enige om at igangsætte en analyse af mulighederne for at oprette en ny enhed for Grønlandske Rangers. Aftaleparterne og Naalakkersuisut er enige om at fremrykke analysen og stillingtagen til Grønlandske Rangers, så beslutningen træffes i 2026. Som led i fremrykningen af initiativet afsættes en pulje til initiativet, som skal styrke oplæg og anbefaling vedr. oprettelse af Grønlandske Rangers. Den konkrete udmøntning af puljen vil blive drøftet med Naalakkersuisut. Ved en beslutning om oprettelse af Grønlandske Rangers skal modellen tage højde for Grønlandsvogternes opgaveløsning.

Aftaleparterne og Naalakkersuisut er enige om, at der skal oprettes en organisatorisk ramme for en ny militær enhed forankret under Arktisk Kommando i Grønland, der vil skulle varetage logistiske og generelt understøttende opgaver ifm. værtnationsstøtte, øvelser, træning og indsættelser i Arktisk Kommandos ansvarsområde. Enheden skal understøtte opgaverne i rammen af Arktisk Kommando. Bl.a. skal enheden håndtere Arktisk Basisuddannelse og potentielt senere en enhed for Grønlandske Rangers samt muliggøre, at elever potentielt kan indgå i løsningen af relevante opgaver, herunder bevogtningsopgaver, som en del af deres uddannelsesforløb. Dertil forankres Grønlandsvogterne, det maritime støttepunkt samt vagtjenesten ved hovedkvarteret og Stations- og Patruljetjenesten under enheden. Enheden skal favne bredt og bl.a. understøtte Kongerigets og allieredes sø- og luftmilitære enheder, specialoperationsstyrkernes indsættelse og træning samt håndtere stationerne, forhold vedr. udstationeringer i Grønland mv. Således samtænkes ressourcerne ift. at løse fremtidige opgaver. Med enheden styrkes evnen til at understøtte muligheden for øget militær tilstedeværelse i bl.a. Grønland.

Forsvaret skal i højere grad kunne operere i Arktis og Nordatlanten. Aftaleparterne og Naalakkersuisut er derfor enige om at oprette en specialiseret enhed med en dedikeret *first responder* kapacitet under Specialoperationskommandoen med særligt fokus på operativ indsættelse i Arktis. Med initiativet styrkes Forsvarets evne til at reagere hurtigere på hændelser i regionen som f.eks. krænkelser af suverænitet mv. Kapaciteten skal ses i sammenhæng med Sirius-patruljens opgaveløsning. Hertil skal Forsvaret hurtigt kunne indsættes i Arktis og Norden, samtidig med at Forsvaret løser opgaver i bl.a. Østersøregionen.

Med *Delaftale 1 om Arktis og Nordatlanten* blev Arktisk Kommando styrket med personel til understøttelse af opgaveløsningen i Arktis og Nordatlanten. Naalakkersuisut anerkender, at der skal være sammenhæng mellem efterspørgslen på Forsvarets opgaveløsning og Forsvarets ressourcer, hvad angår både personel og faciliteter. Dertil kommer, at anskaffelse af yderligere arktiske kapaciteter må forventes at medføre et øget behov for mandskab og etablerement hos Arktisk Kommando. Naalakkersuisut understøtter, at Arktisk Kommandos kritiske behov imødekommes for at sikre kvaliteten i Forsvarets opgaveløsning i Arktis til gavn for Grønlands sikkerhed.

For at lykkes med personelstyrkelsen er det nødvendigt at styrke rekrutterings- og fastholdelsesevnen af Forsvarets udstationerede ved Arktisk Kommando samt sikre nyttiggørelse af personel af reserven. Med *Delaftale 1 om Arktis og Nordatlanten* blev det besluttet at igangsætte en analyse af vilkårene for Forsvarets personel i Grønland. Aftaleparterne og Naalakkersuisut er enige om, at der afsættes en pulje til at styrke vilkår for rekruttering og fastholdelse for Forsvarets udstationerede ved samt rekrutterede fra Danmark til Arktisk Kommando i Grønland med det formål at understøtte Forsvarets opgaveløsning. Puljen skal udmøntes på baggrund af analysen.

Arktisk Kommando løser i dag opgaven i Grønland i forskellige lejede faciliteter i Nuuk, der ikke i tilstrækkelig grad imødekommer de fysiske og sikkerhedsmæssige rammebetingelser for et militært hovedkvarter. Aftaleparterne og Naalakkersuisut er enige om, at der skal etableres et nyt hovedkvarter til Arktisk Kommando i Nuuk. Dette skal ses i sammenhæng med initiativet om at styrke sikkerhedsniveauet ved Arktisk Kommando, der blev besluttet med *Delaftale 1 om Arktis og Nordatlanten*. Det nybyggede hovedkvarter vil bestå af faciliteter med kapacitet til at huse Arktisk Kommando, herunder den militære enhed i Grønland samt understøtte den fremtidige udvikling i opgaveløsningen. Arktisk Kommando vil endvidere i højere grad kunne understøtte midlertidig indkvartering af forstærkningsbidrag samt allierede. Aftaleparterne og Naalakkersuisut er opmærksomme på, at styrkelsen af Forsvarets tilstedeværelse i Nuuk skal ske med hensyntagen til lokalsamfundet. Aftaleparterne og Naalakkersuisut er derfor enige om, at tilflytning og indkvartering af Forsvarets medarbejdere ikke bør overbelaste samfundets eksisterende faciliteter unødigt, herunder inden for boligsektoren.

Det blev med *Delaftale 1 om Arktis og Nordatlanten* besluttet at styrke forskningsindsatsen om forsvars- og sikkerhedspolitiske spørgsmål i Arktis og Nordatlanten. Behovet for viden om disse emner er fortsat stigende i takt med, at Arktis og Nordatlanten får en stadig større strategisk betydning, og Forsvarets aktiviteter i regionen tilsvarende øges mv. Aftaleparterne og Naalakkersuisut er derfor enige om at styrke forskningsindsatsen om forsvars- og sikkerhedspolitik i Arktis og Nordatlanten yderligere i samarbejde

med Ilisimatusarfik (Grønlands Universitet). Indsatsen tilrettelægges med respekt for de forskningsrammer og etiske retningslinjer for forskning, der er under udvikling i Grønland.

Aftaleparterne og Naalakkersuisut er endvidere enige om at styrke Arktisk Kommandos kommunikationsindsats på grønlandsk. Dette indebærer, at der igangsættes et arbejde med oversættelse af militærfaglige termer til grønlandsk. De nærmere rammer for arbejdet drøftes mellem Forsvarsministeriet og Naalakkersuisut.

I takt med at Arktis og Nordatlanten får en stadigt stigende strategisk betydning, kan der opstå flere aktiviteter på forsvarsområdet, der kræver både Danmarks og Grønlands deltagelse. Aftaleparterne noterer sig, at Forsvarsministeriet og Naalakkersuisut er enige om at afsøge mulighederne for at understøtte fælles aktiviteter på forsvarsområdet med relevans for Arktis.

Dronemodul til Arktisk Basisuddannelse

Arktisk Basisuddannelse giver unge i Grønland kompetencer til bl.a. at løse rednings- og beredskabsopgaver i Grønland. Med *Delaftale 1 om Arktis og Nordatlanten* blev det aftalt at undersøge mulighederne for at udvide uddannelsen med et dronemodul inden for føring af mindre flyvende droner. Mindre flyvende droner anvendes i stigende grad i både civil og militær opgaveløsning, herunder i forbindelse med at danne et forbedret situationsbillede mv.

Aftaleparterne og Naalakkersuisut er enige om at udvide Arktisk Basisuddannelse med et uddannelsesforløb inden for anvendelse af mindre flyvende droner. Uddannelsen vil blive oprettet i regi af Forsvarets Dronecenter i tæt samarbejde med Arktisk Kommando. Uddannelsen tænkes sammen med Forsvarets Dronecenter med henblik på at skabe rammer for løbende læring, innovation og udvikling til gavn for lokalsamfundene i Grønland. Med initiativet vil flere grønlandske unge opnå kompetencer inden for droneføring, som bl.a. vil kunne anvendes til at løse beredskabsopgaver i Grønland.

Aftaleparterne og Naalakkersuisut er enige om fortsat at evaluere uddannelsen løbende med det formål at undersøge mulighederne og behovet for fremadrettet at styrke og tilpasse både indhold og optag på uddannelsen.

Initiativer til søs

Aftaleparterne og Naalakkersuisut er enige om, at der skal investeres i kapaciteter og initiativer, der betydeligt styrker opgaveløsningen i farvandene omkring Danmark, Færøerne og Grønland. Forhold vedrørende opgaveløsningen omkring farvandene ved Færøerne vil blive drøftet med Færøernes Landsstyre, herunder med henblik på samarbejde med de færøske myndigheder.

Maritime patruljefly

Forsvaret skal styrke evnen til at opdage, identificere og reagere på maritime trusler over og under vandet i Kongerigets og NATO's ansvarsområder. Det maritime situationsbillede og evnen til at identificere ubåde er særligt afgørende i Arktis og Nordatlanten, og det er en prioriteret opgave for NATO.

Aftaleparterne og Naalakkersuisut er enige om at tilvejebringe maritim patruljeflyskapacitet i samarbejde med en NATO-allieret. Aftaleparterne og Naalakkersuisut er enige om, at patruljeflyskapaciteten svarende til NATO's krav primært dedikeres til tilstedeværelse i Arktis og Nordatlanten, så Forsvarets reaktionsevne og kampkraft i regionen øges, og der bidrages til en forøgelse af NATO's samlede kapacitet og kampkraft i Arktis og Nordatlanten.

Maritime patruljefly er avancerede og yderst kapable fly, der kan besidde anti-ubådskapacitet og evnen til at identificere og bekæmpe fjendtlige flådefartøjer i store områder. Ved tilvejebringelse af kapaciteten styrkes både afskrækkelsesevnen og evnen til at overvåge over og under vandet i særligt Arktis og Nordatlanten. Naalakkersuisut inddrages forud for den snarlige beslutning om den endelige model for tilvejebringelse af kapaciteten.

Yderligere arktiske skibe med isbrydningskapacitet

Forsvarets skibe af Thetis- og Knud Rasmussen-klassen opererer i dag i farvandene ved Færøerne og Grønland. Skibene udgør kernen i Danmarks maritime operationer i Arktis og Nordatlanten. Med *Delaftale 1 om Arktis og Nordatlanten under Forsvarsforliget 2024-2033* er det besluttet at anskaffe tre nye arktiske skibe som erstatning for skibene i Thetis-klassen.

Med *Delaftale 1 om Arktis og Nordatlanten* samt *Delaftale om en flådeplan* blev det endvidere besluttet, at der skal tages stilling til yderligere anskaffelse af arktiske skibe til erstatning for skibene i Knud Rasmussen-klassen.

Aftaleparterne og Naalakkersuisut er enige om at følge op på denne beslutning, så der anskaffes to yderligere arktiske skibe, der skal løse opgaverne i Arktis og Nordatlanten, som i dag varetages af Forsvarets skibe i Knud Rasmussen-klassen. Forsvaret vil således råde over fem nye arktiske skibe med isbrydningskapacitet, som mere effektivt og fleksibelt vil kunne løse opgaver i Arktis og Nordatlanten end de nuværende skibe. De fem skibe vil være ensartede, hvilket vil medføre stordriftsfordele og gøre vedligehold nemmere at tilrettelægge. Skibene forventes at kunne bidrage til Forsvarets opgaveløsning fra 2030 og frem.

Aftaleparterne og Naalakkersuisut er enige om at afsøge mulighederne for enten grønlandsk overtagelse eller videresalg af et af Forsvarets skibe i Knud Rasmussen-klassen med henblik på at løse opgaver som håndtering af f.eks. miljøhændelser, eftersøgning og redning, kystvagt- og fiskerikontrolopgaver i Grønland, når de nye arktiske skibe indgår fuldt i Forsvarets opgaveløsning.

Med *Delaftale 1 om Arktis og Nordatlanten* blev det besluttet at afdække mulighederne for i højere grad at efterse, vedligeholde og servicere Forsvarets maritime platforme i Grønland. Der gennemføres løbende mindre reparationer og vedligehold af Søværnets skibe på Færøerne og i Grønland, og mulighederne for at udføre yderligere vedligehold mv. afdækkes løbende i takt med, at der bl.a. etableres nye faciliteter på Færøerne og i Grønland. På den baggrund er det fortsat en prioritet, at Forsvarets maritime platforme i højere grad efterses, vedligeholdes og serviceres i Grønland og på Færøerne.

Aftaleparterne noterer sig, at der med *Delaftale om en Flådeplan* blev opnået enighed om en politisk ambition om at bygge militære skibe i Danmark. Der blev fulgt op på denne ambition med *Enighed om styrkelse af Forsvarets evne til at opdage identificere og reagere på trusler samt etablering af fysiske rammer til konstruktion af større skibe*, hvor det blev besluttet at skabe forudsætningerne for, at der kan produceres større militære skibe i Danmark ved etablering af de nødvendige fysiske rammer. Aftaleparterne blev endvidere enige om, at den fysiske facilitet etableres i Frederikshavn tæt på Forsvarets flådestation.

Isbryderkapacitet

Forsvarets nuværende skibe i Arktis og Nordatlanten af Thetis- og Knud Rasmussen-klassen kan sejle i is og navigere i de isfyldte arktiske farvande. De nye arktiske skibe designses også til at kunne sejle i is af tilsvarende tykkelse og skal bl.a. kunne medbringe kapaciteter som f.eks. droner og helikoptere. Flere lande råder over isbryderkapacitet, herunder Rusland og Kina.

Aftaleparterne og Naalakkersuisut er enige om, at der skal indgås en aftale, som skal give Kongeriget adgang til en isbryderkapacitet, der kan supplere Forsvarets arktiske skibe med opgaveløsningen i Arktis og Nordatlanten. Aftalen kan f.eks. indgås som et samarbejde med en lokal aktør, der har erfaring med at navigere i de isfyldte farvande i Arktis. Kapaciteten kan anvendes til at åbne nye søveje for andre skibe i de arktiske farvande, når Forsvarets arktiske skibe ikke er tilgængelige. Det skal undersøges, om kapaciteten vil kunne anvendes til andre formål, herunder f.eks. til transport- og havmiljøopgaver, farvands- overvågning, overvågning af kritisk infrastruktur, platform for droner mv. Aftaleparterne og Naalakkersuisut er enige om, at isbrydning i og omkring Grønland skal ske med hensyntagen til lokalsamfundet og i samarbejde med de grønlandske myndigheder.

Nordatlantisk søkabel

Søkabelinfrastrukturen er i dag begrænset i Arktis og Nordatlanten. Det udgør en sårbarhed over for nedbrud og sabotage af søkablerne. Aftaleparterne og Naalakkersuisut blev derfor med *Delaftale 1 om Arktis og Nordatlanten* enige om at igangsætte en analyse af mulighederne for etablering af et nordatlantisk søkabel i samarbejde med Færøernes Landsstyre.

Aftaleparterne og Naalakkersuisut er enige om at styrke sikkerheden og trygheden for samfundene i Kongeriget ved at styrke den kritiske kommunikationsinfrastruktur. Aftaleparterne og Naalakkersuisut er derfor enige om at etablere et nordatlantisk søkabel, der forbinder Danmark og Grønland. Regeringen og Færøernes Landsstyre vil hurtigst muligt drøfte mulighederne for, at søkablet også knyttes op til teleinfrastrukturen i Færøerne. Forsvaret får brugsret over en andel af kablets kommunikations- og dataoverførselskapacitet. Med et yderligere søkabel styrkes robustheden og redundans i søkabelinfrastrukturen i Arktis og Nordatlanten, ligesom Forsvarets mulighed for at kommunikere sikkert forbedres. Den nærmere placering, ejerskab og udformning af søkablet skal afstemmes med Forsvares operative behov og drøftes med Naalakkersuisut og Færøernes Landsstyre. I forbindelse med etableringen er det en prioritet, at der sker anvendelse af lokale operatører og selskaber.

Den skærpede sikkerhedspolitiske situation medfører, at der er behov for i højere grad at kunne detektere trusler mod kritisk undersøisk infrastruktur i Arktis og Nordatlanten. Med *Delaftale 1 om Arktis og Nordatlanten* blev igangsat en analyse af mulighederne for at beskytte kritisk undersøisk infrastruktur. Aftaleparterne og Naalakkersuisut er i samarbejde med Færøernes Landsstyre enige om, at der skal følges op på analysens resultater ved at se på mulighederne for at anskaffe kapaciteter, der er egnede til at overvåge og alarmere om hændelser mod kritisk undersøisk infrastruktur i de dybe have i Arktis og Nordatlanten.

Kajplads i Nuuk havn

Forsvaret benytter i dag blandt andet Nuuk Havn som kajplads til Forsvarets skibe i Grønland. Den generelle skibstrafik i Grønland er stigende og flere krydstogtskibe, fisketrawlere mv. lægger til i Nuuk. Det begrænser den samlede kapacitet i havnen og kapaciteten til at huse Forsvarets skibe.

Aftaleparterne og Naalakkersuisut er enige om, at der skal etableres en kajplads i Nuuk, der er dedikeret til Forsvarets skibe. Kajpladsen vil også kunne benyttes af allierede og kunne gavne civilsamfundet, når kajpladsen ikke anvendes til militære formål.

Initiativer i luften

Aftaleparterne og Naalakkersuisut er enige om at investere i betydelige kapaciteter, der styrker Forsvarets opgaveløsning i luften og bidrager til et styrket efterretnings- og situationsbillede mv., herunder i Arktis og Nordatlanten.

Luftrumsovervågning

Det blev med *Delaftale 1 om Arktis og Nordatlanten* besluttet at etablere en betydelig satellitkapacitet og anskaffe flere langtrækkende droner. Med *Enighed om styrkelse af Forsvarets evne til at opdage, identificere og reagere på trusler samt etablering af fysiske rammer til konstruktion af større skibe* blev der endvidere afsat en pulje til at styrke situations- og efterretningsbilledet yderligere med et øget antal satellitter mv. Disse kapaciteter styrker Forsvarets evne til at opdage, identificere og reagere på trusler og hændelser i Arktis og Nordatlanten betydeligt. Initiativerne skal i videst muligt omfang også muliggøre bidrag til den brede samfundsikkerhed på Færøerne og i Grønland samt understøtte færøske og grønlandske myndigheder ved at skabe et bedre situationsbillede og disponeringsgrundlag i tilfælde af eksempelvis miljøhændelser, naturkatastrofer mv.

Aftaleparterne og Naalakkersuisut er enige om at styrke situationsbilledet i Arktis og Nordatlanten yderligere ved opbygning af en luftvarslingsradarkapacitet i Østgrønland. Kapaciteten vil permanent styrke Forsvarets, NATO's og allieredes situationsbillede i Arktis og Nordatlanten og særligt i Østgrønland og GIUK-gabet. Kapaciteten vil også kunne understøtte de færøske og grønlandske myndigheder under hensynstagen til sikkerhedsmæssige forhold. Det vil endvidere blive afsøgt, om data og information fra luftovervågningskapaciteter kan stilles til rådighed for relevante færøske og grønlandske myndigheder. Såfremt det er nødvendigt, vil færøske myndigheder selv foranstalte eventuelle systemer, der kan anvende og vise data.

Aftaleparterne noterer sig, at der kan være behov for at tilpasse Danmarks Meteorologiske Instituts og Asiaqs ydelser til Forsvaret i lyset af Forsvarets øgede tilstedeværelse i Arktis og Nordatlanten.

Aftaleparterne noterer sig endvidere, at Forsvaret vil samarbejde med relevante færøske og grønlandske myndigheder i forhold til dronebekæmpelse.

Mindre droner

Forsvaret bidrager i dag til at løse myndighedsopgaver i Arktis og Nordatlanten i samarbejde med relevante myndigheder. I Grønland bidrager Forsvaret til at løse opgaver relateret til eftersøgning og redning, naturkatastrofer, miljøhændelser mv., og ved Færøerne bidrager Forsvaret til at løse opgaver relateret til bl.a. støtte til eftersøgning og redning- og miljøopgaver på anmodning fra færøske myndigheder. De betydelige afstande og områder i Grønland gør det til en omstændelig opgave at understøtte opgaveløsningen, og der er behov for at styrke evnen til at danne et situationsbillede i tilfælde af hændelser, der kræver støtte mv.

Aftaleparterne og Naalakkersuisut er enige om, at der skal anskaffes mindre, militære droner, der ud over den militære opgaveløsning, skal bidrage til løsning af myndighedsopgaver og til at styrke situationsbilledet i Grønland. Dronerne har en rækkevidde på op til ca. 150 km og vil kunne anvendes lokalt til at danne et situationsbillede og indhente detaljerede billeder i forbindelse med opgaver relateret til eftersøgning og redning, miljøhændelser, støtte til politi mv. Dronerne vil blive forankret i Grønland med mulighed for hurtig indsættelse ved akutte hændelser mv., herunder eventuelt ved Færøerne. Mulighederne for samspil med de færøske myndigheders dronekapaciteter vil blive drøftet med Færøernes Landsstyre.

Bedre vilkår for deployering i Kangerlussuaq Lufthavn

Aftaleparterne og Naalakkersuisut er enige om, at Forsvarets styrkede tilstedeværelse i Grønland i videst muligt omfang også skal ske med øje for de muligheder, der eksisterer for at operere i Kangerlussuaq under hensyntagen til Forsvarets operative behov. Aftaleparterne og Naalakkersuisut noterer sig i den forbindelse, at Kangerlussuaq Lufthavn kan blive mere strategisk relevant for opgaveløsningen i Arktis og Nordatlanten i takt med, at Forsvarets tilstedeværelse øges, og der anskaffes nye luftbårne kapaciteter.

Det er fortsat afgørende, at Arktisk Kommandos faciliteter i Kangerlussuaq Lufthavn kan håndtere relevant flyaktivitet med udgangspunkt i den midlertidige dansk-grønlandske aftale fra juni 2024 om vilkår for Forsvarets fortsatte brug af Kangerlussuaq Lufthavn. Inden aftalens udløb vil der skulle tages stilling til Forsvarets fortsatte brug af lufthavnen.

Med *Delaftale 1 om Arktis og Nordatlanten* blev Arktisk Kommandos faciliteter i Kangerlussuaq Lufthavn styrket med henblik på håndtering af relevant fly-aktivitet. I lyset af den sikkerhedspolitiske situation og Forsvarets øgede aktiviteter i Arktis og Nordatlanten er det væsentligt, at Forsvarets faciliteter i Kangerlussuaq kan håndtere relevante flyaktiviteter i forbindelse med Forsvarets tilstedeværelse og opgaveløsning, herunder lejlighedsvis tilstedeværelse af F-35-kampfly. Aftaleparterne og Naalakkersuisut er derfor enige om at afsætte en pulje til yderligere at forbedre de fysiske vilkår i Kangerlussuaq Lufthavn. De

forbedrede fysiske vilkår skal bl.a. ses i lyset af beslutningen om at styrke og robustgøre Forsvarets kampfly-kapacitet, som derved får bedre mulighed for at operere i Arktis og Nordatlanten.

Puljen vil kunne anvendes til f.eks. renovering af Forsvarets bygninger, sikring, forbedring af landingsbanen, yderligere etablering af hangarfaciliteter mv. Opgaverne vil kunne udføres i samarbejde med allierede. Den konkrete udmøntning af puljen vil blive drøftet med Naalakkersuisut.

Aftaleparterne og Naalakkersuisut er endvidere enige om, at mulighederne og behovet for at styrke havnefaciliteterne i bygden ved Kangerlussuaq skal afsøges.

Undersøgelse af etablering af helipads i Grønland

Lokale aktører i Grønland har haft succes ved anvendelse af helipads lavet af kunstgræs, der slider mindre på helikoptererne end grusunderlag. Aftaleparterne og Naalakkersuisut er derfor enige om, at det skal afdekkes, om Forsvaret i deres opgaveløsning kan få driftsmæssig gavn ved at etablere og anvende helipads flere steder i Grønland, som ikke har grusunderlag.

2. Investeringer

Med denne delaftale styrkes forsvaret og sikkerheden i Arktis og Nordatlanten betydeligt. Tilstedeværelsen og kampkraften skal styrkes i Arktis og Nordatlanten med betydelige kapaciteter, så Forsvaret har dedikerede skibe, maritime patruljefly, lufrumsovervågningskapacitet og specialstyrker til rådighed i Arktis og Nordatlanten. Forsvaret skal endvidere med kort varsel være i stand til at indsætte kampfly med understøttelse af lufttankningskapacitet samt yderligere styrker sideløbende med øvrige opgaver i bl.a. Østersøregionen. Investeringerne vil blive foretaget i tæt samarbejde med Færøernes Landsstyre og Grønlands Naalakkersuisut.

Aftaleparterne er enige om, at der skal foretages yderligere substantielle investeringer i Forsvarets kampkraft i lyset af den sikkerhedspolitiske situation. På det maritime område skal der investeres i fregatter, startende med luftforsvarsfregatter. Den betydelige investering skal baseres på det analytiske grundlag, der blev igangsat med *Delaftale om en flådeplan*. Der kan endvidere investeres yderligere i luftdomænet med f.eks. anskaffelser af transportfly.

Aftaleparterne er enige om, at brugen af nuværende og kommende kapaciteter løbende skal udvikles i takt med den teknologiske udvikling. Det gælder også i indsatsen mod hybride trusler, hvor nye metoder og læring med afsæt i forskning og udvikling på dette felt i Danmark skal komme hele Kongeriget til gode.

NATO er hjørnестenen i dansk forsvars- og sikkerhedspolitik, og Kongeriget skal fortsætte med at løfte sin del af ansvaret i alliancen. NATO har i juni 2025 tildelt nye styrkemål til Danmark, som aftaleparterne er enige om, at Danmark i højere grad skal efterleve, herunder styrkemål med relevans for Arktis, som regeringen fortsat vil arbejde for at NATO i større grad anerkender flere af.

Aftaleparterne noterer sig, at NATO-medlemslandene i juni 2025 er blevet enige om en ny forsvars investeringsmålsætning, der medfører, at NATO-lande senest fra 2035 skal bruge samlet 5,0 procent af BNP på forsvars- og sikkerhedsrelaterede udgifter. Konkret skal 3,5 pct. bruges til militære kernebehov, jf. den eksisterende NATO-definition af forsvarsudgifter samt 1,5 pct. til forsvars- og sikkerhedsrelaterede udgifter. Aftaleparterne er enige om, at en kommende delaftale skal tage højde for yderligere investeringer i initiativer, der skal bidrage til efterlevelse af NATO's nye styrkemål og bidrage til opfyldelse af den nye investeringsmålsætning.

3. Aftalens karakter, opfølgning og implementering

Indholdet i *Aftale om dansk forsvar og sikkerhed 2024-2033* fastholdes uændret, herunder de besluttede principper mv. Det øvrige indhold, der aftales med indeværende aftale, er ikke forligsbelagt, idet aftalen omhandler udmøntningen af den økonomiske ramme, jf. *Aftale om dansk forsvar og sikkerhed 2024-2033* fra den 28. juni 2023 og *Aftale om styrkelse af Forsvarets kampkraft* fra den 22. februar 2025. Aftalen har karakter af en stemmeaftale, der opfylder forudsætningen om, at der er et simpelt flertal af mandater i Folketinget og et flertal af partier i forligskredsen bag aftalen.

Opfølgning på aftalen sker i den fulde kreds af partier, der står bag forsvarsforliget med inddragelse af Naalakkersuisut og efter nærmere drøftelse med Færøernes Landsstyre.

Forsvarsministeren vil inddrage forligspartierne og Naalakkersuisut løbende ved behov for at foretage tilpasninger af forligsinitiativer, der ikke kan realiseres i henhold til det politisk aftalte eller ved behov for omprioriteringer som følge af nye behov. Det gælder blandt andet nye prioriteter, forsinkelser, fordyrelser eller vilkår, hvor aftaleparterne vil drøfte håndteringen heraf inden for den økonomiske ramme. Sådanne forhold vil også blive drøftet med Færøernes Landsstyre.

Aftaleparterne noterer sig, at implementering af initiativer dedikeret til Arktis og Nordatlanten vil ske i tæt dialog med Færøernes Landsstyre og Grønlands Naalakkersuisut.

Det tilstræbes, at der vil blive afholdt mindst tre årlige møder på ministerniveau, hvor opfølgning og det fortsatte samarbejde vil blive drøftet med henblik på at opnå en fælles forståelse af prioriteringer og muligheder. To af disse tre årlige møder på ministerniveau øremærkes primært til en opfølgende drøftelse af status på implementeringen af *Delaftale 1 om Arktis og Nordatlanten* og denne aftale. Her vil opfølgningen af aftalen blive drøftet i lyset af den sikkerhedspolitiske udvikling. Aftaleparterne noterer sig Naalakkersuisuts ønske om at inddrage relevante Inatsisartut-udvalg i disse forhold.

Der lægges vægt på, at der minimum kvartalsvist følges op på implementeringen af aftalen med de færøske, grønlandske og danske myndigheder. Aftaleparterne noterer sig Naalakkersuisuts ønsker til den regelmæssige forligsopfølgning på teknisk niveau.

I implementeringen lægges der vægt på, at investeringer skal understøtte lokale arbejdspladser og anvendelse af lokale virksomheder i Færøerne og i Grønland, hvor dette er muligt. Afdækningen af mulighederne for lokal forankring i Grønland udføres løbende i samarbejde med grønlandske myndigheder.

Aftaleparterne og Naalakkersuisut er enige om, at dialogen mellem Forsvarsministeriet og grønlandske virksomheder skal styrkes for at sikre, at der leveres på ovenstående ambitioner. Naalakkersuisut bemærker i den sammenhæng, at grønlandske virksomheders inddragelse kan udfordres af omfattende EU-udbudsprocedurer. Aftaleparterne og Naalakkersuisut er enige om, at Forsvarsministeriet i højere grad skal understøtte samarbejde mellem Forsvaret og det grønlandske erhvervsliv ved at etablere et bindeled. Bindeleddet skal bidrage til dialog mellem relevante parter og sikre, at det grønlandske erhvervsliv i højere grad indtænkes proaktivt og kan bidrage til implementeringen af relevante forligsinitiativer.

Aftaleparterne og Naalakkersuisut er endvidere enige om at nedsætte et samarbejdsforum bestående af repræsentanter fra Naalakkersuisut, Forsvarsministeriet, Grønlands Erhverv og Grønlands arbejdsgiverorganisation for hjemmehørende virksomheder NUSUKA. Forummet skal drøfte muligheder og barrierer for samarbejdet mellem Forsvaret og det grønlandske erhvervsliv samt evaluere bindeleddets arbejde og derved skabe bedre muligheder for, at det grønlandske erhvervsliv kan bidrage til implementeringen af relevante forligsinitiativer.

I tråd med det aftalte i *Aftale om principperne for Arktis-kapacitetspakke* fra 2022 vil Etablissement- og Terrænkommandoen og Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse være behjælpelig med vejledning af virksomheder i Grønland, der måtte være interesseret i at byde på relevante udbud. Etablissement- og Terrænkommandoen og Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse vil ligeledes gennemføre orienteringer i Nuuk om, hvorledes man som virksomhed afgiver bud, herunder om påtænkte projekter i Grønland. En orientering vil kunne gennemføres i samarbejde med grønlandske myndigheder, Grønlands Erhverv og danske erhvervsorganisationer.

Aftaleparterne noterer sig, at Færøerne bidrager til forsvars- og sikkerhedsinitiativer, der tager hensyn til Færøernes strategiske placering og understøtter såvel Forsvarets opgaveløsning som allieredes aktiviteter. Det er fortsat en prioritet, at Forsvarets opgaveløsning på og omkring Færøerne, hvor det er muligt, kan kombineres med Færøernes civile beredskab og politiet, herunder omkring data- og informationsdeling, styrket overvågning til havs og relevante operative forhold. Dette skal ske i tæt samarbejde med de færøske myndigheder.

Det er i denne sammenhæng ambitionen, at færøske virksomheder skal kunne bidrage til Forsvarets opgaveløsning, herunder i Arktis og Nordatlanten. Det indebærer, at færøske virksomheder fortsat skal kunne byde ind på opgaver mv., så Forsvaret kan drage nytte af færøske virksomheders indsigt og kompetence mv.

4. Økonomi for initiativer i aftalen

Aftaleparterne er enige om at afsætte 27,4 mia. kr. i 2025-2033 til initiativer i denne delaftale, herunder 2,5 mia. kr. til initiativer til lands, 22,3 mia. kr. til den maritime opgaveløsning og 2,6 mia. kr. til initiativer til opgaveløsningen i luften *jf. bilag 1*.

Aftaleparterne er endvidere enige om, at disponeringerne bl.a. finansieres af den økonomiske ramme til forsvarsforliget 2024-2033 med 6,8 mia. kr. Derudover noterer aftaleparterne sig, at disponeringerne også finansieres under Accelerationsfonden samt under finansiering til en række yderligere initiativer om styrkelse af Forsvaret, jf. *Enighed om yderligere styrkelse af Forsvaret* af 10. oktober 2025.

5. Bilag

Bilag 1. Økonomi for initiativer i om styrket forsvar og sikkerhed i Arktis og Nordatlanten

Mio. kr. 2025-prisniveau	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	I alt
Initiativer til opgaveløsningen til lands	18	169	316	419	843	184	184	184	184	2.499
Initiativer til maritim opgaveløsning*	66	5.052	4.344	4.164	1.358	865	1.208	3.212	2.000	22.269
Initiativer til opgaveløsning i luften	5	394	528	558	114	141	548	152	152	2.592
Total	89	5.615	5.188	5.141	2.314	1.189	1.939	3.548	2.336	27.359

Note: Differencer skyldes afrundinger. *Inklusiv reservation til etablering af fysiske rammer til konstruktion af større skibe